

Gagnasafnsfræði
Geymsluaðferðir og flýtvísar

Hallgrímur H. Gunnarsson

Mechanical sympathy

Hardware vs. software

"The most amazing achievement of the computer software industry is its continuing cancellation of the steady and staggering gains made by the computer hardware industry." (Henry Peteroski)

Mechanical sympathy

The name "Mechanical Sympathy" comes from the great racing driver Jackie Stewart, who was a 3 times world Formula 1 champion. He believed the best drivers had enough understanding of how a machine worked so they could work in harmony with it. (Martin Thompson)

Mechanical sympathy: Gagnagrunnar

Gagnagrunnar

Dýrustu aðgerðirnar í gagnagrunnum eru I/O aðgerðir á móti diskum

Útfærsla

Til að útfæra gagnasafnskerfi sem tryggir ákveðna eiginleika (t.d. ACID eiginleikana) og gerir það á hagkvæman hátt, þarf að skilja hvernig diskar virka

Almennt

Almennt mikilvægt í allri forritun að hafa tilfinningu fyrir ákveðnum grundvallar stærðum til að geta gróflega áætlað afkastagetu o.s.frv.

Mechanical sympathy: Diskar og minni

Diskar vs. minni

Mjög dýrt að sækja af disk miðað við að sækja úr aðalminni

Diskar

Misjafnlega dýrt að lesa af disk. Minni er random-access en diskar eru það ekki.

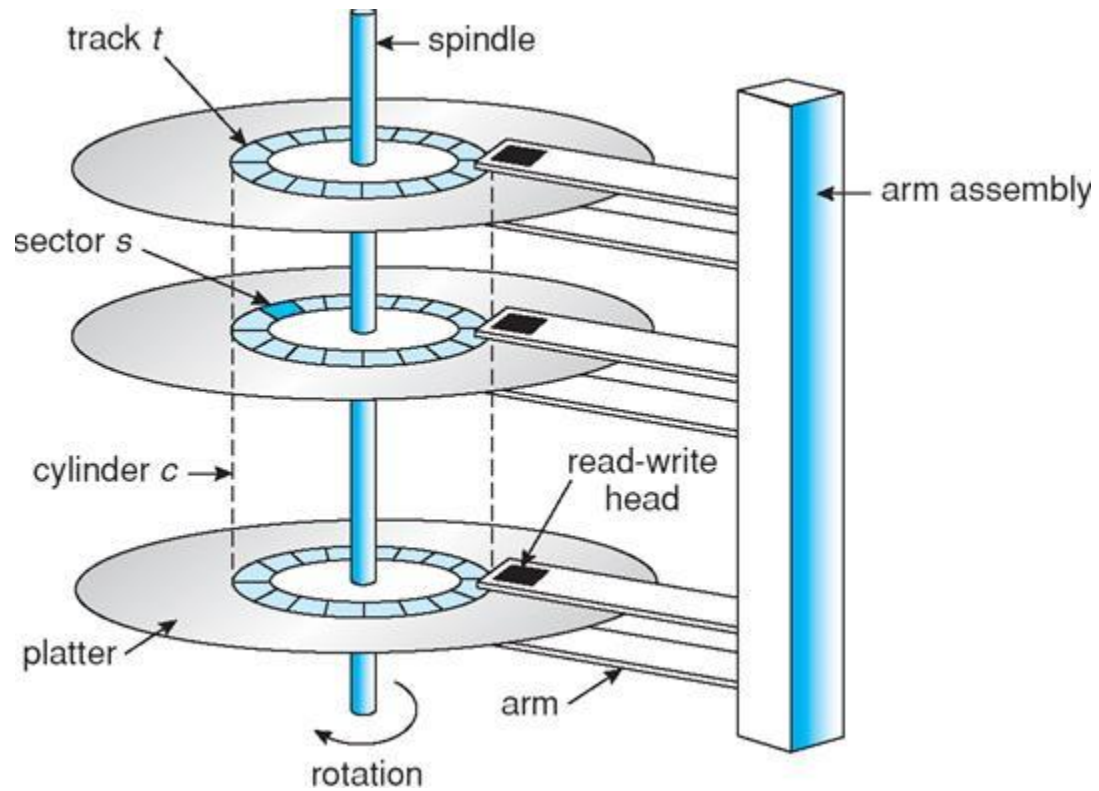
Diskar eru eins og segulbönd, ódýrt að lesa samliggjandi gögn, mjög dýrt að spóla milli staða

DRAM: 100ns to access, 20 GB/s, \$12/GB

Disk: 10ms to access, 200 MB/s, \$0.05/GB

SSD: 0.1ms to access, 250 MB/s, \$1.5/GB

Seguldiskur

Eiginleikar seguldiska

Snúningar

Diskur snýst á föstum hraða, sem er mældur í snúningum á mínútu (RPM)

Plata (e. platter)

Flöt plata með segulnæmu yfirborðslagi á annarri eða báðum hliðum

Rás (e. track)

Plötu er skipt í margar sammiðja hringrásir (e. concentric rings)

Blokk (e. sector/block)

Rás er skipt upp í margar jafnstórar blokkir (týpísk stærð: 512 bæti)

Seguldiskur

Blokkir

Stærð á blokk (e. sector/block size)

Blokk geymir 512 bæti af gögnum (hefðbundin stærð) + bókhald um blokkina sjálfa

Réttleiki gagna

Í bókhaldinu fyrir hverja blokk er ECC villukóði (e. error-correcting code)

ECC er uppfærður þegar blokk er skrifuð og athugaður þegar blokk er lesin

Þegar blokk er skrifuð þá eru þrjár mögulegar útkomur:

1. Allt skrifað og ECC uppfært
2. Ekkert skrifað
3. Blokk er skemmd (ECC athugun stemmir ekki)

Blokkir

Samskipti

Blokk er minnsta einingin í samskiptum disks og tölvu.

Til að breyta 1 bæti á disk, þá þarf að lesa viðkomandi blokk, breyta 1 bæti í henni og skrifa alla blokkina til baka.

Vistfenging (e. addressing)

Hvernig er blokk auðkennd í samskiptum disks og tölvu?

Aðferðin sem er notuð í dag heitir LBA (Logical Block Addressing)

Blokkir eru einfaldlega númeraðar frá 0 upp í N

Reynt að númera blokkir í röð eftir því hversu "nálægt" hvor annarri þær eru

Viðbragðstími seguldiska

Aðgangstími (e. access time)

Seek + Rotation + Transfer

Staðsetningartími (e. seek time)

Tíminn sem þarf til að færa leskaus frá einni rás yfir á aðra rás. Háð fjarlægð.

Snúningstími (e. rotational delay)

Þegar haus er lentur á réttri rás, þá er *snúningstíminn* tíminn þar snúningur disksins hefur fært rétta blokk undir hausinn. Háð snúningshraða og fjarlægð.

Flutningstími (e. transfer time)

Tíminn sem það tekur að lesa umbeðnar blokkir. Háð flutningshraða.

Tölur í dag

Meðal staðsetningartími

Diskategund	Meðaltími (ms)
Netþjónadiskur	3ms
Borðtölvudiskur	9ms
Fartölvudiskur	12ms

Tölur í dag

Meðan snúningstími

RPM	RPS	1 snúningur (ms)	Meðaltími (ms)
4200	70	14.28	7.14
5400	90	11.11	5.56
7200	120	8.33	4.17
10000	166	6.00	3.00
15000	250	4.00	2.00

Tölur í dag

Flutningstími (e. transfer time)

Flutningstími er háður flutningshraða og fjölda blokka sem á að lesa (og staðsetningu þeirra)

Týpískur hraði í dag er 800-1200 Mbit/s, þ.e. 100-150 MB/s

Dæmi

Grf. flutningshraða upp á 100 MB/s og 512 bæta blokkstærð

Getum sótt $100 \text{ MB} / 512 \text{ bæti} = 204800$ blokkir á sekúndu

Að lesa eina blokk tekur því $1000 / 204800 = 0.0048 \text{ ms}$

Svartími diska

Svartími (e. response time)

Tími í biðröð (e. queue time) + aðgangstími (e. access time)

Með öðrum orðum: hversu langan tíma tekur frá því beiðni um I/O var lögð inn þar til beiðnin hefur verið afgreidd og henni svarað

I/O verkröðun (e. I/O scheduling)

Hægt að spara tíma með því að raða I/O beiðnum rétt. Til mörg mismunandi reiknirit. Verður að passa upp á selti (e. starvation) og sanngirni (e. fairness)

Stundum framkvæmir stýrikerfið I/O verkröðun, en stundum er það gert í diskastýringunni (e. disk controller)

Einfalt líkan af flæði

I/O beiðni

Forrit $\rightarrow$ Stýrikerfi $\rightarrow$ Biðröð $\rightarrow$ Diskur

Gögn

Forrit $\leftarrow$ Stýrikerfi $\leftarrow$ Buffer cache í kjarna $\leftarrow$ Cache á disk

Blokkir vs. bæti

Stýrikerfið sér disk sem einvítt fylki af blokkum, en kjarninn býður forritum upp á skráarkerfis API þar sem skrár eru fylki af bætum

Hvernig er það útfært?

Blokkir vs. bæti

Blokk sem er ekki í minni (cache miss)

1. Forrit les 1 bæti úr skrá: `read(fd, buffer, 1);`
2. Diskur les blokkina sem inniheldur það bæti
3. Blokkin er geymd í flýtvistun kjarnans (e. kernel buffer pool)
4. Eitt bæti úr blokkinni er afritað yfir í forrit

Blokk sem er í minni (cache hit)

1. Forrit les 1 bæti úr skrá: `read(fd, buffer, 1);`
2. Blokkin fannst í flýtvistun
3. Eitt bæti úr blokkinni er afritað yfir í forrit

Skráarkerfi

API

Skráarkerfi býður upp á abstraction þar sem skrár eru fylki af bætum. Býður einnig upp á nafnakerfi sem er tré, innri hnútar eru skráarsöfn, lauf eru vísar á skrár.

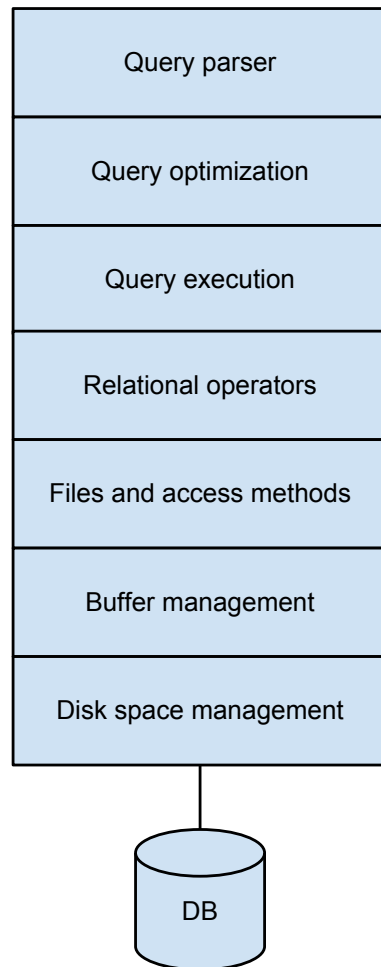
Blokkir

Skráarkerfi notast við aðra stærð af blokkum en diskar. Ein blokk í skráarkerfi samanstendur af nokkrum samliggjandi diskablokkum. Típísk stærð á skráarkerfisblokk er 4KB eða 8KB.

Flýtvistun í stýrikerfi

Flýtvistun stýrikerfisins byggir á skráarkerfisblokkum (ekki diskablokkum)

Uppbygging gagnasafnskerfis

Gagnasafnskerfi

Skrár

Gagnasafnskerfi hefur sitt eigið hugtak yfir skrár. Skrá í gagnasafnskerfi samanstendur af blokkum, stundum sagt síðum (e. pages).

Blokkir

Gagnasafnskerfi hefur einnig sína eigin stærð af blokkum. Oftast valið þannig að ein blokk í gagnasafnskerfinu rúmast fyrir í einni blokk í skráarkerfinu (hægt að lesa blokkina í einu lagi)

Gagnasafnskerfi án skráarkerfis

Sum gagnasafnskerfi geta unnið beint á disk (raw device access) án þess að fara í gegnum skráarkerfi. Fara þá alveg fram hjá flýtvistun í kjarnanum, ákvörðunum

í skráarkerfi um staðsetningu á blokkum o.s.frv. Flest gagnasafnskerfi (t.d. PostgreSQL og MySQL) nota samt bara skrár í skráarkerfinu.

Skrár í gagnasafnskerfi

Gagnaskrá (e. data file)

Geymir raðir (e. rows) í töflu. Skránni er skipt í margar síður, hver síða geymir ákveðinn hluta af röðunum.

Röð er auðkennd með svokölluðu *Record ID*, oft bara (Page ID, Item ID)

Útfærsluatriði: raðir með fasta lengd (fixed-length) eða breytilega lengd (variable length)

Flýtvísisskrá (e. index file)

Geymir einnig raðir (e. rows) en mismunandi skipulag eftir tegund flýtvísis (hakkavísir, trévísir)